

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ВИТРАТ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Однією із найважливіших економічних категорій, об'єктів обліку та показників діяльності суб'єктів господарювання є витрати. І так склалося історично, що витрати мають безпосередній вплив на фінансовий результат діяльності підприємства, тим самим визначаючи його не тільки поточний, а й майбутній розвиток.

Система управління витратами займає належне місце у загальній системі управління підприємством, а особливе місце у ній належить їх обліку і контролю. Бухгалтерський облік надає інформацію, яка необхідна для прийняття рішень різної спрямованості. Це стосується і інформації щодо бухгалтерського обліку витрат підприємства.

На сьогодні для бухгалтера чи не одне із найактуальніших питань є визнання та оцінка витрат підприємства. Саме від повноти і достовірності отриманої керівництвом інформації залежить прийняття управлінських рішень. Отже, правильність їх оцінки на дату операції та дату звітності впливає на достовірність інформації про фінансові результати роботи підприємства.

Трактування категорії “витрати” розглядаються у законодавчих та нормативно-правових актах України з бухгалтерського обліку й оподаткування. Так, у Національному положенні (стандартів) бухгалтерського обліку) 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” зазначено, що витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [3]. Податковий кодекс України розглядає витрати як показник, який враховується при визначенні бази оподаткування для розрахунку податку на прибуток. Порядок справляння податку на прибуток регламентовано розділом III ПКУ [1].

Уже понад чотири роки, а саме з 1 січня 2015 року була запроваджена нова концепція оподаткування податку на прибуток. Об'єктом оподаткування став фінансовий результат, визначений за даними бухгалтерського обліку з урахуванням податкових різниць. Коригування фінансового результату на податкові різниці зводиться до того, що деякі бухгалтерські облікові показники, які впливають на фінансовий результат, будуть замінити аналогічними показниками, розрахованими за податковими правилами. При аналізі податкових різниць встановлено, що більшість із них виникає в результаті відмінностей в обліку витрат підприємства [1].

У П(С)БО 16 “Витрати” [4] розкриті методологічні засади ведення бухгалтерського обліку витрат, а саме, розглянуто їх склад, порядок визнання та відображення у фінансовій звітності.

Відповідно до П(С)БО 16 “Витрати”, витрати визнають у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди [4].

На сьогодні, у системі обліку здійснюється постійна орієнтація національних стандартів обліку на загальноприйнятті – міжнародні стандарти фінансової звітності [2]. Але, у складі Міжнародних стандартів фінансової звітності відсутній аналогічний стандарт, а це, в свою чергу, ускладнює процес управління витратами.

Витрати, згідно міжнародних стандартів фінансової звітності, можуть виникати не тільки в результаті вибуття активів, а й у випадках, коли вибуття активів не відбувається, але їх вартість зменшується (наприклад, витратами визнається зменшення вартості активів у результаті їх уцінки).

Основною проблемою при визнанні витрат та їх оцінці є розбіжності, що існують між П(С)БО та МСФЗ в частині відображення витрат.

Порівнюючи оцінку та визнання витрат за Міжнародними стандартами фінансової звітності, Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку можна зробити висновок, що основними ознаками порівняння є: визначення терміну витрат, класифікація та групування витрат, елементи витрат, визнання витрат та оцінка витрат.

Щодо порівняння витрат за елементами, то слід відзначити, що МСФЗ передбачає класифікацію за характером витрат та функцією витрат.

При оцінці витрат слід врахувати, що в МСФЗ та П(С)БО відсутні спеціальні правила оцінки витрат, але така оцінка міститься в окремих стандартах з врахуванням особливостей оцінки витрат при здійсненні операцій з активами, зобов'язаннями та капіталом.

1. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 02.12.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408. 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” ; затверджено Міністерством фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=366860&cat_id=285157. 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” затверджено Міністерством фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=366860&cat_id=.